

Regeringens proposition

1982/83: 52

om vissa närradiofrågor;

beslutad den 4 november 1982.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

BENGT GÖRANSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att närradiokommittén även i fortsättningen skall leda försöksverksamheten med närradio. Den tidigare av riksdagen beslutade närradionämnden, vilken skulle ha börjat sin verksamhet den 1 januari 1983, skall således inte inrättas. Vidare föreslås i propositionen ett mindre tillägg i närradiolagen samt att regeringen skall få besluta om grunderna för hur avgifter för närradioverksamheten skall tas ut.

Propositionens lagförslag

Förslag till

Lag om ändring i närradiolagen (1982: 459)

Härigenom föreskrivs i fråga om närradiolagen (1982: 459)

dels att punkt 4 i övergångsbestämmelserna skall upphöra att gälla,

dels att i 3, 7, 13 och 14 §§ ordet "närradionämnden" skall bytas ut mot "närradiomyndigheten",

dels att i 14 § ordet "nämnden" skall bytas ut mot "myndigheten",

dels att 2 och 15 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

För prövning av frågor om närradio och för tillsyn över närradioverksamheten finns en närradionämnd.

Närmare föreskrifter om närradionämnden meddelas av regeringen.

Frågor om närradio prövas av den myndighet som regeringen bestämmer (närradiomyndigheten).

Närradiomyndigheten skall även utöva tillsyn över närradioverksamheten.

Närmare föreskrifter om närradiomyndigheten meddelas av regeringen.

15 §

Närradionämndens beslut i frågor om tillstånd enligt 4 och 13 §§, fördelning av sändningstid enligt 7 och 8 §§ eller vite enligt 14 § får överklagas hos kammarrätten genom besvär. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Närradiomyndighetens beslut i frågor om tillstånd enligt 4 och 13 §§, fördelning av sändningstid enligt 7 och 8 §§ eller vite enligt 14 § får överklagas hos kammarrätten genom besvär. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte annat förordnas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1983.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-11-04

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Petersson, S. Andersson, Rainer, Boström, Bodström, B. Andersson, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg

Föredragande: statsrådet Göransson

Proposition om vissa närradiofrågor

1 Inledning

Försöksverksamhet med närradio påbörjades våren 1979. Den bedrevs av närradiokommittén (U 1978: 11) som i mars 1981 lade fram betänkandet (SOU 1981: 13) Närradio. Kommitténs förslag jämte de synpunkter som kom fram vid remissbehandlingen låg till grund för dåvarande chefens för utbildningsdepartementet förslag i propositionen (1981/82: 127) om närradioverksamhet. Detta gick ut på att försöksverksamheten skulle avslutas och att närradioverksamheten fr. o. m. den 1 juli 1982 skulle få fastare former. Förslaget gällde enbart ljudradiosändningarna. Den försöksverksamhet med kabelsänd när-TV som pågick vid nyssnämnda halvårsskifte skulle få fortsätta, dock längst till utgången av år 1983.

Riksdagen antog i juni 1982 det framlagda förslaget (KrU 1981/82: 29, rskr 362). Riksdagsbeslutet innebär att närradioverksamheten sedan den 1 juli 1982 bedrivs enligt en ny författningsreglering, bl. a. närradiolagen (1982: 459) och lagen (1982: 460) om ansvarighet för närradio. Verksamheten administreras övergångsvis av närradiokommittén. Därefter skall enligt närradiolagen en närradionämnd träda i funktion.

I juni 1982 tillsatte regeringen en organisationskommitté (U 1982: 03) för närradioverksamhet¹ med uppgift att utarbeta organisationsförslag m. m. för närradionämnden samt bedriva det praktiska förberedelsearbete som behövs för att nämnden skall kunna börja sin verksamhet vid årsskiftet 1982–1983. Kommittén har i en skrivelse den 15 september 1982 föreslagit

¹ Lagmannen Åke Lundborg, ordförande, journalisten Anders Hållinder, organisationsdirektören Olov Höglund, departementssekreteraren Stefan Sjölander och redaktören Bo Swedberg.

vissa ändringar i närradiolagen, vilka närmast berör det formella förfarandet. Efter remiss har yttranden över kommitténs förslag avgetts av justiekanslern, kammarrätten i Stockholm, närradiokommittén samt Stockholms, Jönköpings och Umeå närradioföreningar. Yttranden har dessutom kommit in från Järva och Malmö närradioföreningar.

Organisationskommittén har också nyligen lämnat förslag till en ny närradioförordning med bl. a. förändrade föreskrifter om uttag av avgifter för närradioverksamheten.

Om den hittillsvarande närradioverksamheten kan följande upplysas.

Då försöken avslutades vid utgången av juni månad 1982 sände omkring 300 sammanslutningar närradio på 16 orter i landet. För att därefter få sända krävdes nya ansökningar och nya tillstånd. Fram till slutet av oktober 1982 har 245 sammanslutningar fått sändningstillstånd, dels på de 16 tidigare försöksorterna, dels på nio nya orter. Av de sammanslutningar som fått tillstånd att sända på de tidigare orterna har 19 inte deltagit i försöksverksamheten. På de nya orterna (Lund, Älmhult, Västervik, Götene, Trollhättan, Kalix, Edsbyn, Hässleholm och Vetlanda) har 35 sammanslutningar fått tillstånd – därav nio i Lund och nio i Trollhättan. Endast i Lund och Trollhättan har sändningar startat. Ytterligare nio orter har utsetts för kommande närradiosändningar. Det rör sig alltså om 18 nya orter som redan har fått eller skall få närradio. Ett femtontal sammanslutningar har av kommittén vägrats sändningstillstånd. Av dem har ett mindre antal överklagat avslagsbeslutet hos kammarrätten. Denna har ännu inte avgjort något sådant besvärssärende. I ett fall har kommittén återkallat ett sändningstillstånd på grund av överträdelse av reklamförbudet. Kammarrätten fastställde efter besvär kommitténs beslut.

När-TV-försök pågår på en plats i landet, i Huddinge.

2 Föredragandens överväganden

Det tidigare i år antagna regelsystemet för närradion bygger i många avseenden på de förutsättningar som gällde för försöksverksamheten med närradio, som pågick fram till den 1 juli i år. I några hänseenden finns dock avvikelser. Bl. a. innebär riksdagsbeslutet att en central myndighet skall inrättas fr. o. m. årsskiftet 1982–1983 för att administrera verksamheten.

I närradiopropositionen angavs som ett av skälen för en central myndighet att den skulle kunna samordna verksamheten under uppbyggnadsperioden och garantera en konsekvent tillämpning av riktlinjerna för verksamheten. Myndigheten skulle fortlöpande utvärdera verksamheten, redovisa erfarenheter och föreslå eventuella kompletteringar och förändringar i närradions regelsystem.

I närradiokommitténs betänkande Närradio och i remissbehandlingen av detta redovisades delade meningar om vem som bör ge tillstånd att sända

närradio och granska verksamheten, och om hur en eventuell central statlig administration borde utformas. Olika synpunkter framfördes om bl. a. myndighetens storlek och arbetsuppgifter. En av de invändningar som restes mot förslaget i närradiopropositionen rörde frågan om hur organisationen av de lokala närradioföreningarna – olika sammanslutningar av tillståndshavare på sändarorterna – skulle byggas upp och fungera samt över huvud taget vilka administrativa uppgifter som skulle läggas på dem. Frågan om en eventuell central administration och dess utformning beror, som jag ser det, bl. a. på hur närradioföreningarna utvecklas och vilka uppgifter de kan vilja ta på sig. Detsamma gäller för den för samtliga närradioföreningar i landet gemensamma organisation, Sveriges närradioförbund som, enligt vad jag har erfarit, i dagarna har bildats.

I detta sammanhang vill jag som information nämna att Sveriges närradioförbund vid sin konstituerande stämma har antagit etiska regler för närradioverksamheten och tillsatt en särskild nämnd som skall övervaka och påverka efterlevnaden av dessa.

Av vad jag nu har sagt följer att ytterligare erfarenheter bör avvaktas innan beslut fattas om den slutliga organisationen av närradioverksamheten. Jag förordar därför att inrättandet av en närradionämnd skall anstå. I stället bör närradiokommittén få i uppdrag att under ytterligare en tid ansvara för närradioverksamheten.

Mitt förslag medför att terminologin i närradiolagen behöver ändras. Förslag till ändring av lagen i det hänseendet har upprättats inom utbildningsdepartementet och bör fogas till protokollet i detta ärende.

Mot bakgrund av erfarenheterna från en fortsatt försöksverksamhet bör närradiokommittén på nytt överväga hur den statliga organisationen lämpligen bör utformas. Jag avser att senare återkomma till regeringen i denna fråga.

Jag övergår nu till frågan om den fortsatta försöksverksamheten. Jag vill då inledningsvis betona att närradions framtid beror av de grupper och människor som arbetar med den. Det är deras engagemang, inte statliga insatser, som bör avgöra om verksamheten skall leva vidare och utvecklas.

Av den inledningsvis lämnade redovisningen av närradioverksamhetens omfattning framgår att ett betydande antal nya orter utsetts för närradiosändningar. Den ytterligare breddning av försöksverksamheten som kan aktualiseras bör, enligt min mening, främst motiveras av behovet att ge försöksverksamheten ett så varierat innehåll som möjligt. Jag vill i detta sammanhang särskilt erinra om de uttalanden i närradiopropositionen som innebär att utbyggnaden skall inriktas på mindre tätorter och glesbygd samt att verksamheten skall bedrivas så att erfarenheter vinnas från alternativa former av närradio.

Det ankommer naturligen på närradiokommittén att som ett led i den fortsatta försöksverksamheten pröva om den gällande lagstiftningen är ändamålsenlig och att vid behov till regeringen komma in med förslag till

kompletteringar och förändringar av den. Det ingår vidare i kommitténs arbete att ta del av och för närradions del utvärdera erfarenheterna av föreningssändningar i lokalradions regi.

I närradiopropositionen gjorde föredraganden vissa uttalanden om finansieringen av verksamheten. Också enligt min mening bör den principen gälla att närradioverksamheten skall bekostas av de sändande sammanlutningarna själva. Det innebär på längre sikt att också tillståndsgivande myndighet skall finansieras genom avgifter, inte som nu i huvudsak med statliga medel. Vad gäller den närmare utformningen av avgifterna anfördes i närradiopropositionen att de sändande föreningarna skulle bl. a. betala en avgift för sändningstillståndet och en årlig avgift relaterad till utnyttjad sändningstid. I motsats till vad som sålunda nu gäller anser jag att grunderna för hur avgifterna skall tas ut t. v. bör bestämmas av regeringen eller den myndighet som regeringen utser.

Som jag har nämnt tidigare har organisationskommittén för närradioverksamheten föreslagit att närradiolagen skall kompletteras eller justeras på ett antal punkter. Förslaget rör främst reaktionsformerna vid överträdelser av lagen, handläggningen av återkallelseärenden och besluts verkställbarhet och överklagbarhet. Förslaget har remissbehandlats.

Närradiolagen har varit i kraft bara några månader. Naturligt nog är erfarenheterna ännu mycket begränsade. Som jag nyss har anfört bör det vara en viktig uppgift för närradiokommittén att pröva lagstiftningens ändamålsenlighet.

De förhållanden som jag nu har nämnt gör att jag ställer mig tveksam till att redan nu föreslå ändringar i lagstiftningen. Eventuella ändringar bör bygga på erfarenhetsmässigt grundade, entydiga behov eller andra starka skäl. I ett hänseende har jag funnit så vara fallet. Det gäller förslaget att ett beslut, t. ex. om återkallelse, enligt närradiolagen skall kunna verkställas omedelbart, dvs. innan beslutet har vunnit laga kraft. De flesta av remissinstanserna anser att en sådan komplettering i lagen är nödvändig. Härigenom tillgodoses önskemålet om att kunna ingripa snabbt och effektivt vid överträdelser av bestämmelser i närradiolagen. Att så kan ske är särskilt angeläget vid provocativa överträdelser.

Av vad jag har sagt följer att jag inte anser det påkallat att nu ta upp de övriga förslag som organisationskommittén har lagt fram. Kommande erfarenheter av närradioverksamheten bör få bli avgörande för ställningstagandena till dem. Jag avser därför att i annat sammanhang föreslå regeringen att överlämna förslagen jämte remissyttrandena till närradiokommittén för beaktande vid den fortlöpande utvärderingen av närradioverksamheten.

En föreskrift om omedelbar verkställighet av besluten av det slag jag nu har förordat kräver i och för sig inte lagform. Regleringen i övrigt av de beslut som kan fattas enligt närradiolagen finns emellertid i dess 15 §. Föreskriften bör därför föras in i närradiolagen. Ett förslag till ändring av 15 § har för den skull upprättats inom utbildningsdepartementet och bör fogas till protokollet i detta ärende.

3 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. anta ett inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i närradiolagen (1982: 459),
2. godkänna vad jag har förordat om grunderna för uttag av avgifter.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

